

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

---

4 Antwoordmodel

Antwoorden

Deel-
scores

Opgave 1 Criminaliteit en rechtsstaat: voorstellen van Justitie

Maximumscore 2

- 1 Goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Overtredingen komen (in principe) voor de kantonrechter. Misdrijven voor de arrondissementsrechtbank.
  - De strafmaat voor overtredingen is lager dan die voor misdrijven./De maximumstraffen voor overtredingen zijn lichter dan die voor misdrijven.
  - De vrijheidsstraf bij een overtreding heet hechtenis (maximaal 1 jaar) en die bij een misdrijf gevangenisstraf./Huis van Bewaring voor overtredingen versus gevangenis voor misdrijven.
  - Bij een overtreding krijgt men geen strafblad; bij een misdrijf wel.

per goed antwoord

1

Maximumscore 3

- 2 • Voorstel 1 („Forse uitbreiding snelheidscontroles ...”) is een repressieve maatregel: de nadruk ligt op het vergroten van de inzet van de politie
- of
- preventieve maatregel: door op de hoogte te zijn van het uitbreiden van snelheidscontroles zullen automobilisten bij voorbaat hun rijgedrag aanpassen.
- Voorstel 2 („Zwaardere straffen voor mensen die hun partner mishandelen.”) valt ook onder repressief beleid, omdat daarbij de nadruk ligt op het verzwaren van straffen
- of
- preventief beleid: de verwachting is dat door de bekendheid van het verhogen van de straffen mensen eerder geneigd zijn geen crimineel gedrag/mishandeling te tonen (generale preventie van straffen wordt versterkt).
- Voorstel 3 („Ouders van jeugdige criminelen ...”) past beter bij een preventief beleid, omdat via de ouders gepoogd wordt om jongeren op het rechte pad te houden

1

1

1

Maximumscore 2

- 3 Goede antwoorden zijn (twee van de volgende):
- Kinderen onder de twaalf jaar kunnen niet strafrechtelijk vervolgd worden.
  - Voor jongeren tussen de twaalf en achttien jaar geldt het jeugdstrafrecht./Voor jongeren gelden andere straffen en maatregelen dan voor volwassenen.
  - Jongeren komen voor de kinderrechter.
  - De zitting voor de kinderrechter is niet openbaar.
  - Veroordeelde jongeren komen niet in een gevangenis, maar in een jeugdinrichting.
  - Jongeren die voor de eerste keer veroordeeld worden voor een klein vergrijp, krijgen geen strafblad.

per goed antwoord

1

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
4 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende): – bindingstheorie voorbeeld van een goede uitleg: Deze theorie zegt dat maatschappelijke bindingen, zoals een hechte band binnen het gezin, remmend werken op crimineel gedrag. Als jongeren op het verkeerde pad gaan, kan dit liggen aan onder andere de slechte contacten/een geringe persoonlijke band met ouders. – aangeleerd-gedragstheorie voorbeeld van een goede uitleg (één van de volgende): • Jongeren hebben hun crimineel gedrag geleerd in de omgang met groepen op straat of in een bepaalde buurt. Door vriendjes of omgeving wordt hun crimineel gedrag beloond en wordt het niet meedoen aan criminele handelingen afgekeurd of gestraft. • Deze jongeren hebben verkeerde dingen opgepikt via de media/tv/video. • Jongeren groeien op in een milieu waarin ouders vaak crimineel gedrag onvoldoende corrigeren of zelfs aanmoedigen.	
Ook goed is de theorie van de differentiële associatie (een toepassing van een aangeleerd-gedragstheorie). voorbeeld van een goede uitleg: Jongeren krijgen in een bepaald milieu meer positieve associaties met criminaliteit dan afkeurende reacties. Bijvoorbeeld: jongeren leren van vriendjes dat vernieling of winkeldiefstal stoer is en avontuurlijk (positieve associaties) terwijl leraren en gezagsdragers dergelijk deviant gedrag afwijzen. Voor bepaalde jongeren slaat de balans dan door naar de aantrekkelijkheid van het criminele gedrag.	
<i>Opmerking</i> <i>Alleen twee punten toekennen als theorie én toelichting juist zijn.</i>	
Maximumscore 3	
5 ☐ A Politiestatistieken	<u>1</u>
Indien het antwoord 'Statistieken van het CBS'	<u>0</u>
B Deze bevatten informatie van misdrijven die bij de politie ter kennis zijn gekomen. Om een goed beeld van fietsendiefstal te krijgen, is deze methode ongeschikt, omdat veel diefstallen van fietsen niet worden aangegeven bij de politie/niet ter kennis komen van de politie	<u>2</u>
Maximumscore 2	
6 ☐ • self-report onderzoek/enquête of onderzoek onder ouders	<u>1</u>
• slachtofferenquête of onderzoek onder slachtoffers van veel voorkomende misdrijven	<u>1</u>
Maximumscore 2	
7 ☐ voorbeeld van een vraag uit self-report onderzoek: Heeft u (het afgelopen jaar) een fiets gestolen? Of: heeft u zich schuldig gemaakt aan fietsendiefstal?	<u>1</u>
voorbeeld van een vraag uit slachtofferenquête: Is uw fiets (het afgelopen jaar) gestolen? Of: bent u (het afgelopen jaar) het slachtoffer geweest van fietsendiefstal?	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 2	
8 ☐ voorbeeld van een goed antwoord (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • regering en parlement • Tweede en Eerste Kamer	
Indien alleen regering óf parlement óf Tweede Kamer óf Eerste Kamer	<u>0</u>
Maximumscore 2	
9 ☐ • Vanuit de politietaak: het opsporen van verdachten van strafbare feiten	<u>1</u>
• Vanuit de taak van het OM: het vervolgen van verdachten van strafbare feiten/verzamelen van bewijzen of het leiding geven aan het opsporingsonderzoek	<u>1</u>
Maximumscore 3	
10 ☐ eens met de voorstanders Voorbeeld van een goed antwoord is: Uitbreiding van het DNA-onderzoek bij opsporing past bij het uitgangspunt dat in een rechtsstaat de overheid dient te zorgen voor rechtshandhaving/handhaving van de rechtsorde. of eens met de tegenstanders Voorbeeld van een goed antwoord is: Uitbreiding van het DNA-onderzoek bij opsporing (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • staat op gespannen voet met het principe van rechtsbescherming van de burger of de verdachte/staat op gespannen voet met het principe van bescherming van de burger tegen mogelijke willekeur van de overheid. De staat/de politie mag een DNA-test uitvoeren tegen de wil van een persoon in. • is een inperking van de grondrechten namelijk aantasting van de lichamelijke integriteit of persoonlijke levenssfeer (artikel 11 van de Grondwet: geen aantasting van de lichamelijke integriteit; artikel 10: geen aantasting van de persoonlijke levenssfeer).	
Maximumscore 2	
11 ☐ De Hoge Raad ziet toe op een juiste toepassing van het recht/toetst uitspraken van rechtbanken aan de wet/komt tot jurisprudentie als hoogste rechter.	
Maximumscore 2	
12 ☐ • bescherming van de samenleving • bescherming van de dader tegen zichzelf	
per juist antwoord	<u>1</u>
Opgave 2 Discussie over de monarchie	
Maximumscore 3	
13 ☐ A	
• De taken en bevoegdheden van de koning zijn geregeld in de Grondwet. (De koning/koningin fungeert als staatshoofd.)	<u>1</u>
• De ministers zijn voor het optreden van de koning/de koningin volgens de Grondwet verantwoordelijk	<u>1</u>
B	
Goede citaten zijn (één van de volgende):	<u>1</u>
• „De koningin neemt zoveel ruimte als de politiek verantwoordelijken haar bieden.” (regels 45–46 uit tekst 2)	
• „Mogelijk groter, maar verscholen achter de ministeriële verantwoordelijkheid...” (regels 58–61 uit tekst 2)	

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
14 ☐ Goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
– Ze benoemt de (in)formateur. Door haar keuze van de (in)formateur kan de koningin mede bepalen welk soort kabinet er komt	<u>1</u>
• Citaat: „Het staatshoofd hakte vervolgens een knoop door ten gunste van PvdA’er Kok als informateur ...” (regels 50–53 uit tekst 2)	<u>1</u>
– Ze is lid van de regering. Via gesprekken met de minister-president kan de koningin invloed uitoefenen op het regeringsbeleid	<u>1</u>
• Citaat: „... haar invloed als volwaardig lid van de regering.” (regels 60–61 uit tekst 2)	<u>1</u>
– Ze is voorzitter van de Raad van State	<u>1</u>
• Citaat: „De directe invloed van koningin Beatrix op adviezen van de Raad van State, die zij voorzit, valt in de praktijk te verwaarlozen.” (regels 53–56)	<u>1</u>
Maximumscore 2	
15 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• persoonlijkheid/charismatisch gezag	
• kennis/deskundigheid	
• ervaring als staatshoofd/Koningin Beatrix is al lang staatshoofd.	
per goed antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
16 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is:	
• D66 wil ons staatsbestel democratischer maken en de burgers meer mogelijkheden geven om invloed uit te oefenen/om hun bestuurders rechtstreeks te kiezen	<u>1</u>
• D66 vindt dat de constitutionele monarchie met een erfelijk koningschap ondemocratisch is./De partij vindt dat de koningin als niet-gekozen staatshoofd te veel invloed heeft	<u>1</u>
Maximumscore 2	
17 ☐ Argumenten voor een republiek	
Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• Een gekozen staatshoofd is democratischer dan een erfelijk koningschap.	
• Erfelijk koningschap/monarchie staat op gespannen voet met het beginsel van de volkssoevereiniteit.	
• Erfelijk koningschap/monarchie past niet meer in deze tijd: politieke functies worden verworven op grond van bekwaamheid of gelegitimeerd door verkiezingen.	
• De monarchie is ‘onmenselijk’ voor de leden van het Koninklijk Huis./Ze leven in een glazen huis.	
• De leden van het Koninklijk Huis hebben geen vrijheid van mening (staan onder ministeriële verantwoordelijkheid).	
• De monarchie vermindert de politieke betrokkenheid en participatie van de burgers.	
• De monarchie kost veel geld.	
per goed argument	<u>1</u>
Argumenten tegen een republiek	
Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• De monarchie hoort bij de traditie/cultuur van Nederland.	
• De meerderheid van de bevolking is tevreden met de rol van de koningin.	
• De koning(in) symboliseert de eenheid van de natie/staat boven de partijen.	
• De koningin heeft haar taak tot nu toe goed uitgeoefend.	
• De koning(in) zorgt als lid van de regering en door zijn/haar rol tijdens de kabinetsformatie voor stabiliteit en evenwicht in het staatsbestel.	
per goed argument	<u>1</u>

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 3 Politieke besluitvorming en multiculturele samenleving: besluitvorming over de Vreemdelingenwet	
Maximumscore 3	
18 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (drie van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • stijgende kosten van het asielbeleid • problemen om nieuwkomers te huisvesten/asielzoekers op te vangen • werkloosheid onder allochtone groepen • moeizaam verlopen integratie(beleid) • stijgende kosten voor de sociale zekerheid/bescherming van de verzorgingsstaat • vrees voor vermindering van het draagvlak van het asielbeleid onder de bevolking • vrees voor spanningen onder de autochtone bevolking	
per goed antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
19 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: <ul style="list-style-type: none"> • De maatregel om asielzoekers zonder documenten direct terug te sturen (regels 26–30 in tekst 4) is een voorbeeld van een maatregel om het aantal asielzoekers te beperken • Tegelijk wil het beleid rechtvaardig zijn. Dit wordt benadrukt door toegelaten asielzoekers meer rechten te geven (regels 31–36 in tekst 4)	<u>1</u> <u>1</u>
Maximumscore 3	
20 ☐ Ja Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende): <ul style="list-style-type: none"> • Grotere percentages kiezers van linkse partijen - D66, GroenLinks en SP - willen de toelating van politieke vluchtelingen makkelijker maken dan percentages kiezers van de VVD, CDA of SGP/GPV/RPF. • Grotere percentages van vooral de meer linkse partijen GroenLinks en SP dan kiezers van de overige meer rechtse partijen VVD, SGP/RPF/GPV vinden dat de toestroom van asielzoekers onbeperkt mogelijk moet zijn. of Nee Voorbeeld van een goed antwoord is: Het verschil tussen kiezers van linkse en rechtse partijen is minder groot dan die tussen links en rechts in de Tweede Kamer. Bijvoorbeeld het verschil tussen de opvattingen van de kiezers (over de toestroom van asielzoekers en de toelating van politieke vluchtelingen) van de PvdA (links) en VVD en CDA (rechts/midden) is niet groot.	
Maximumscore 2	
21 ☐ Voorbeeld van een goed antwoord is: Ja/enigszins wel, want veel kiezers van de meeste partijen (PvdA, CDA, VVD, SGP/GPV/RPF en Andere partij) willen het toelaten van politieke vluchtelingen moeilijker maken, terwijl het toelaten van politieke vluchtelingen (volgens het Verdrag van Genève) een grond is van het toelatingsbeleid/het vreemdelingenbeleid.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel- scores
Maximumscore 2	
22 ☐ verschil in bevoegdheden van Tweede en Eerste Kamer: • Tweede Kamer kan een wetsvoorstel wijzigen (amenderen), terwijl Eerste Kamer alleen voor of tegen een wet kan stemmen	<u>1</u>
voorbeeld van een goede toelichting (één van de volgende):	<u>1</u>
• Er zou een meerderheid in de Tweede Kamer zijn voor verschillende amendementen. (regels 38–39 in tekst 4)	
• De Eerste Kamer kan alleen voor of tegen een wet stemmen en volgens de tekst is de kans groot dat de liberale fractie in de Eerste Kamer tegen de wet zou stemmen indien er aan de wensen van de VVD-fractie van de Tweede Kamer niet in voldoende mate tegemoet zou zijn gekomen. (regels 42–48 in tekst 4)	
Maximumscore 2	
23 ☐ twee van de volgende:	
• commentaarfunctie: het geven van commentaar op politieke zaken	<u>1</u>
• opiniërende functie: het leveren van een bijdrage aan het publieke en politieke debat	<u>1</u>
• controlefunctie: het bekritisieren van het functioneren van de (regerings)partijen	<u>1</u>
Maximumscore 2	
24 ☐ • <i>b</i> het democratisch gehalte van het politieke systeem	<u>1</u>
• De Kamerleden wijzen namelijk op de verminderde invloed van (een deel van) de Tweede Kamer (de oppositie) op het kabinet./Door de onderlinge afspraken van de coalitiepartijen staan de oppositiepartijen buiten spel en krijgt daarmee de controlerende taak van de Tweede Kamer minder betekenis	<u>1</u>
Maximumscore 2	
25 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• lobbyen bij politici	
• lobbyen bij/overleg met ambtenaren	
• demonstreren/protest- en bezwaaraacties	
• via de media de publieke opinie mobiliseren	
per goed antwoord	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Maximumscore 4	
26 □ <i>A</i> Invoer – conversie/omzetting – uitvoer – terugkoppeling	<u>2</u>
Voor elke fout één punt aftrekken, zowel voor verkeerde terminologie als volgorde.	
<i>B</i> twee van de volgende: – Invoer Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende): • Burgers (actoren) wensen het aantal asielzoekers te verminderen. • Belangenorganisaties (bijvoorbeeld Vluchtelingenwerk) (actoren) wensen asielzoekers een humanitaire behandeling te geven. – Conversie Wensen uit de omgeving van het politieke systeem zoals ten aanzien van het asielbeleid in de zin van het restrictiever maken, worden door kabinet/parlement/politici (actor/actoren) omgezet in beleid – Uitvoer Het kabinet (actor) komt met de Vreemdelingenwet./Ambtenaren van het IND passen de nieuwe regels toe. – Terugkoppeling Voorbeelden van goede antwoorden zijn (één van de volgende): • Burgers/belangenorganisaties (actoren) laten weten wat zij van het beleid vinden. • Belangengroepen (actoren) hebben kritiek op de nieuwe regels/constateren knelpunten in de uitvoering van de nieuwe wet.	
per goed antwoord (actor + rol)	<u>1</u>
Maximumscore 4	
27 □ de volgende benaderingswijzen met een goede uitleg: • de politiek-juridische benaderingswijze • de sociaal-economische benaderingswijze	<u>2</u> <u>2</u>
Voorbeeld van een goede uitleg van de politiek-juridische benaderingswijze is: De teksten gaan over de vraag welk beleid de overheid moet voeren ten aanzien van de toelating van asielzoekers. Het kabinet komt namelijk met een nieuwe Vreemdelingenwet. (zie tekst 4)	
Voorbeeld van een goede uitleg van de sociaal-economische benaderingswijze is: In tekst 6 is sprake van diverse maatschappelijke groepen en hun belangen. Bijvoorbeeld de federatie van vluchtelingenorganisaties. Deze komt op voor de belangen van asielzoekers. De beantwoording van de vraag 'welke belangen betrokken groeperingen hebben of nastreven', hoort bij de sociaal-economische benaderingswijze.	

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden	Deel-scores
Opgave 4 De multiculturele samenleving	
Maximumscore 2	
28 ☐ acculturatie	
Maximumscore 2	
29 ☐ Voorbeeld van een norm is (één van de volgende):	<u>1</u>
• Je biedt mensen die op bezoek komen, eten en drinken aan.	
• Je schudt mensen bij een ontmoeting de hand.	
• Bij een ontmoeting informeer je bij mensen naar hun welbevinden.	
Voorbeeld van een waarde is (één van de volgende):	<u>1</u>
• gastvrijheid	
• persoonlijke aandacht	
• zich attent gedragen	
Maximumscore 2	
30 ☐ Voorbeelden van goede antwoorden zijn (twee van de volgende):	
• gezinsvorming en -hereniging	
• Geboorteniveau ligt bij allochtonen hoger.	
• toename van de migratie/aantal asielzoekers/vluchtelingen	
per goed antwoord	<u>1</u>
Maximumscore 2	
31 ☐ Nee,	
want ook het landelijke minderhedenbeleid heeft als doelstelling: integratie met behoud van de culturele identiteit. (Alleen de uitvoering van het beleid is verschillend.)	
Maximumscore 3	
32 ☐ • Nee. De normatieve opvatting van de multiculturele samenleving luidt dat de verschillende etnische groepen gelijke kansen moeten hebben op maatschappelijke posities/volop moeten integreren in de Nederlandse samenleving, terwijl zij hun culturele identiteit (bijna) volledig behouden	<u>2</u>
• Het SCP vindt juist dat het (bijna) volledig vasthouden aan de eigen cultuur de integratie van nieuwkomers belemmert./Om succes te hebben in de Nederlandse samenleving moeten allochtonen duidelijk kiezen voor het aanvaarden van de Nederlandse cultuur	<u>1</u>
Maximumscore 2	
33 ☐ • positieverwerving	
Voorbeeld van een goed antwoord is:	
„Dat wil zeggen dat bewust afscheid kan worden genomen van cultuurelementen ...”	
(regels 16–20 in tekst 8) (Bewust afscheid nemen is een eigen activiteit en valt dus onder positieverwerving.)	<u>1</u>
• positietoewijzing	
„De verplichte invoering van een inburgeringstraject ...” (56–60 in tekst 8) (De verplichting wordt opgelegd door de samenleving en valt dus onder positietoewijzing.)	<u>1</u>

Eindexamen maatschappijleer havo 2002-I

havovwo.nl

Antwoorden

Deel-
scores

Maximumscore 4

34 □ Voorbeeld van een goed antwoord is:

A

In de jaren zestig had Nederland laaggeschoolde arbeidskrachten nodig voor zijn economische ontwikkeling. Men ging er van uit dat de zogenoemde gastarbeiders een aantal jaren hier zouden werken om daarna weer naar hun vaderland terug te keren. Integratie en inburgering werden toen niet nodig geacht

2

B

Nu gebleken is dat velen van de binnengekomen groepen hier blijven wonen, is het nodig dat zij integreren/betrokken zijn bij de maatschappij. Het beleid is gericht op integratie/het voorkomen of verkleinen van sociale ongelijkheid/tegengaan van tweedeling

2